

Przemysław Maj*

IŁOŚCIOWA I JAKOŚCIOWA ANALIZA RÓWNOŚCI W PROGRAMACH ZWYCIĘSKICH UGRUPOWAŃ W WYBORACH DO SEJMU RP W 2019 ROKU

Streszczenie

Przedmiotem artykułu jest analiza obecności metawartości równość w programach tych komitetów wyborczych, które w rezultacie wyborów w 2019 roku wprowadziły przedstawicieli do Sejmu RP. Celem jest ustalenie stosunku tych ugrupowań do tytułowej wartości. Artykuł ma równoległy cel metodologiczny, którym jest wykazanie możliwości (i zarazem konieczności) badania wartości politycznych jednocześnie w sposób ilościowy i jakościowy. Określenie stosunku ugrupowania względem pewnych wartości ułatwia pozycjonowanie tego podmiotu w obrębie rodzin partyjnych czy istniejących ideologii, co jest istotne w analizie politologicznej. Teoretyczną podstawą artykułu jest kołowy model wartości, wspomagający analizę warstwy aksjologicznej w polityce.

Słowa kluczowe: równość, nierówność, wybory do Sejmu RP 2019, lewica, prawica

Wstęp

Równość jest jednym z centralnych aksjomatów, do którego nawiązują politycy. Z jednej strony, przeciwne postawy wobec tej wartości pojawiają się regularnie na lewicy, prawicy i w centrum pod postacią różnych postulatów wspomagających lub blokujących jej realizację. Z drugiej strony, w demokracji reguła większości powoduje, że system jest zaprogramowany na realizację równości¹. W rezultacie coraz częściej obserwujemy programowe „zapożyczenia”, które z perspektywy partii politycznych mają uczynić realnym osiągnięcie głównego celu – wygrania wyborów. Sytuacja ta oznacza utrwalenie modelu *catch-all*

* Uniwersytet Rzeszowski, e-mail: przemaj@ur.edu.pl, ORCID: 0000-0002-5151-5464.

¹ Jak można zaobserwować, większość uprawnionych do głosowania zwykle popiera ideę państwa dobrobytu, a wraz z rozwojem gospodarczym coraz większy odsetek popiera postulaty upodmiotowienia mniejszości społecznych.

i powoduje, że badanie warstwy aksjologicznej w polityce staje się coraz większym wyzwaniem. Hipoteza, którą można sformułować w związku z tymi spostrzeżeniami, jest następująca: współcześnie większość ugrupowań partyjnych, dążąc do maksymalizacji wyniku wyborczego, deklaruje realizację równości, choć czyni to z różną intensywnością i różnym kontekstem.

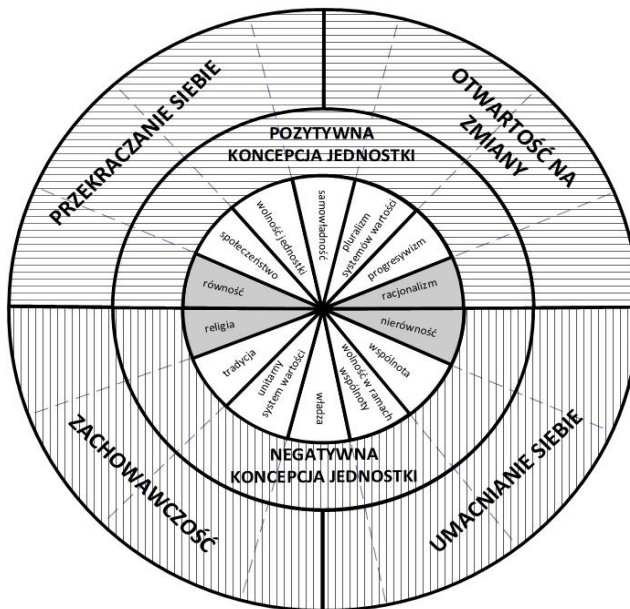
Trzeba zauważyć, że dysponowanie modelem wartości jest w badaniach aksjologicznych koniecznością, ponieważ analityk stosujący to narzędzie „uwalnia się” w ten sposób od własnych poglądów politycznych. Co więcej, nie jest zdeterminowany autoidentyfikacją ugrupowania, które może przecież uważać się za przedstawiciela określonego nurtu ideowego, w rzeczywistości deklarując odległe aksjomaty. Modelowe ujęcie wartości pozwala na weryfikację etykiet i nazw partyjnych zawartych w politycznych deklaracjach, decyzjach czy programach.

W przeprowadzonej analizie równości wykorzystano kołowy model wartości, zaproponowany w monografii *Lewicowość, centrowość i prawicowość w nauce o polityce*². Paradygmat powstał w drodze adaptacji psychologicznej koncepcji Shaloma H. Schwartza i zakłada podział aksjomatów na lewicowe oraz prawicowe według określonego układu (zob. schemat 1 *Kołowa struktura wartości politycznych*). Wartości przedstawiane w polityce jako lewicowe zlokalizowane są w obrębie dwóch typów głównych: „przekraczanie siebie” oraz „otwartość na zmiany”. Zbiór ten obejmuje siedem metawartości: równość, społeczeństwo, wolność jednostki, samowładność, pluralizm systemów wartości, progresywnizm oraz racjonalizm. Wartości prawicowe można odnaleźć w obrębie typów południowych „zachowawczość” oraz „umacnianie siebie” i należą do nich: religia, tradycja, unitarny system wartości, władza, wolność w ramach wspólnoty, wspólnota oraz nierówność.

Wartości zostały wpisane w schemat kołowy zgodnie z regułami konfliktu i zgodności opisanymi przez Schwartza: im dalej położone są wartości względem siebie, tym większa jest sprzeczność między nimi, z kolei wartości zlokalizowane najbliżej siebie wykazują pokrewieństwo. Reguły te prowadzą do wyodrębnienia siedmiu antynomicznych par wartości: równość – nierówność, społeczeństwo – wspólnota, wolność jednostki – wolność w ramach wspólnoty, samowładność – władza, pluralizm systemów wartości – unitarny system wartości, progresywnizm – tradycja oraz racjonalizm – religia. Wyróżnione pary prowadzą do odmiennych celów i powodują konflikt lewicy i prawicy.

² P. Maj, *Lewicowość, centrowość i prawicowość w nauce po polityce*, Rzeszów 2018.

Zaznaczone na schemacie kolorem szarym aksjomaty równość, religia, racjonalizm oraz nierówność należą do typów granicznych i w polityce stanowią bufor aksjologiczny. Oznacza to, że z uwagi na ich położenie (bliiskość) do wymienionych wartości odwołują się zarówno podmioty deklarujące profil lewicowy, jak i prawicowy. Analizowana równość jest wartością graniczną, co oznacza, że odnajdziemy ją w postulatach ugrupowań identyfikujących się jako lewicowe, prawicowe i centrowe.

Schemat 1. Kołowa struktura wartości politycznych

Źródło: P. Maj, *Lewicowość, centrowość i prawicowość w nauce o polityce*, Rzeszów 2018, s. 148.

Ilościowa analiza równości

W tej części artykułu przedstawione zostaną wyniki ilościowej analizy równości w programach polskich partii politycznych z 2019 roku. Jak wspomniano we wstępie, badaniu poddano dokumenty pięciu ugrupowań, które wprowadziły posłów do Sejmu RP. Schemat badania przebiegał w kilku etapach. W pierwszej kolejności zidentyfikowano pięć kategorii wyrażań, które były określeniami badanej wartości. Ustalono następujące kategorie: A. Równość (nierówność, egalitaryzm); B. Równy (równe, wyrównywanie, zrównanie); C. Nierówny (nierówne, nierówności); D. Wykluczenie (wykluczeni) oraz E. Zrównoważony.

W drugim etapie zbadano obszerność programów, przyjmując jako jednostkę jeden wyraz. Wykazały one znaczne zróżnicowanie w tej kwestii, począwszy od zwięzłego dokumentu zaprezentowanego przez Konfederację (2 011 słów), przez Lewicę (2 470 słów), PSL – Koalicję Polską (6 794 słowa), Koalicję Obywatelską (16 086 słów), po Prawo i Sprawiedliwość (59 396 słów). W trzecim etapie sprawdzono występowanie w tekstach określeń ze wskazanych pięciu kategorii i dokonano ich zsumowania. W ostatnim, czwartym etapie obliczono częstotliwość występowania określeń równości w dokumentach poprzez iloraz obszerności programu i liczby zsumowanych określeń.

Tabela 1. Odniesienia do równości w programach ugrupowań parlamentarnych w 2019 roku

	Kategoria	Lewica (KW SLD)	PiS	Koalicja Obywatelska	PSL – Koalicja Polska	Konfederacja
I.	równość (nierówność, egalitaryzm)	1	20	1	0	0
II.	równy (równe, wyrównywanie zrównanie)	3	14	11	3	0
III.	nierówny (nierówne, nierówności)	0	15	0	0	0
IV.	wykluczenie (wykluczeni)	0	20	6	1	0
V.	zrównoważony	1	23	0	1	0

Źródło: oprac. autora.

Trzeba przedstawić kilka wniosków z badań ilościowych. Po pierwsze, większość 4/5 spośród analizowanych ugrupowań odnosiła się w pewien sposób do równości, używając różnych określeń. Jedynym podmiotem politycznym, który zupełnie wylał się z tej zależności, była Konfederacja. Po drugie, ugrupowania używały najczęściej słów „równy”, „równe”, „wyrównywanie” oraz „zrównanie”, przy czym wyjątek dotyczył PiS (w przypadku tej partii dominowały określenia zrównoważony, wykluczenie oraz równość). Po trzecie, ugrupowaniem, które wyprzedziło pozostałe podmioty pod względem ilości stosowanych określeń w obrębie wszystkich pięciu kategorii, było PiS. Odniesienia do równości pojawiły się w programie tej partii dziewięćdziesiąt dwa razy. Dla porównania, druga w kolejności Koalicja Obywatelska zawarła w dokumencie osiemnaście odniesień, Lewica oraz PSL po pięć, a Konfederacja nie odniosła się do wspomnianego aksjomatu ani razu. Po czwar-

te, przedstawiona kolejność ulega modyfikacji, jeśli wziąć pod uwagę częstotliwość pojawiania się określeń. Jeśli uwzględnimy obszerność programu (zob. dane zawarte w tabeli 2), odniesienia do równości najczęściej pojawiały się w dokumencie Lewicy (jeden raz na 494 słowa), następne w kolejności było PiS (raz na 645 słów), Koalicja Obywatelska (raz na 893 słowa) oraz PSL (raz na 1358 słów).

Tabela 2. Analiza ilościowa odniesień do równości w programach ugrupowań parlamentarnych w 2019 roku

	kategoria	Lewica	PiS	KO	PSL	Konfederacja
a.	obszerność programu	2 470	59 396	16 086	6 794	2 011
b.	suma określeń	5	92	18	5	0
c.	częstotliwość występowania określeń	494	645	893	1 358	0

Źródło: oprac. autora.

Jakościowa analiza równości

Z faktu pojawienia się w badanej treści określonego wyrażenia trudno jest wnioskować o stosunku wobec desygnatu, jeśli nie uwzględnimy kontekstu. Dlatego wydaje się, że w badaniach dotyczących wartości politycznych analiza ilościowa powinna być zawsze stosowana łącznie z jakościową.

Jakościowe badanie stosunku do równości (jak i dowolnej wartości) można rozłożyć na dwa etapy. W pierwszym wypada zdefiniować wiązkę znaczeniową tej wartości, a w drugim ustalić kontekst, w jakim wartość pojawia się w programie. W analizowanym przypadku wiązka znaczeniowa powinna objąć nie tylko rozumienie metawartości równość, ale także jej przeciwwartość nierówność, ponieważ wskazują na przeciwne cele, do których zmierzają politycy.

Równość jest wartością zlokalizowaną w ramach typu „przekraczanie siebie”. Przynależy do systemu wartości lewicy, będąc jednocześnie aksjodem stycznym, do którego odwołują się niektóre ugrupowania o etykietce prawicowej (w szczególności chadecja). W rozumieniu lewicy dążenie do równości jest uzasadniane sprawiedliwością społeczną³. Sprawiedliwość ta jest wynikiem posiadania empatii (wrażliwości społecznej)⁴.

³ Opis wiązki znaczeniowej został zaczerpnięty z pozycji P. Maj, *op. cit.*, s. 168–171.

⁴ Maria Szyszkowska zdefiniowała empatię jako „świadomość niesprawiedliwości i uczuciową niezgodę na jej przejawy w życiu społeczeństwa, która prowadzi od wie-

Sprawiedliwość społeczna jest ujmowana w sposób proceduralny albo dystrybutywny. Sens sprawiedliwości proceduralnej opisał John Rawls – jest to zasada budowania instytucji państwa i społeczeństwa na bazie reguły tolerancji (rozumianej jako bezstronność władzy)⁵. Jeśli poruszane są problemy nierówności płci lub nierównego traktowania mniejszości, uzasadnienie dążeń lewicy jest formułowane w nawiązaniu do tego rozumienia sprawiedliwości.

Sprawiedliwość dystrybutywna jest ukierunkowana na zaspokojenie podstawowych potrzeb jednostki. Działania podejmowane przez państwo mają jej umożliwić uczestniczenie w podziale opartym na zasługach indywidualnych. Istniejące w społeczeństwie nierówności są możliwe do zaakceptowania jedynie wtedy, gdy są rekompensowane korzyściami dla wszystkich, a zwłaszcza – dla najgorzej sytuowanych członków społeczeństwa. Zasady te wykluczają konstruowanie instytucji społecznych na takiej podstawie, że trudne położenie niektórych jest kompensowane wzrostem dobra ogółu⁶. Różnica między sprawiedliwością proceduralną i dystrybutywną jest wyraźna – pierwsza jest zasadą organizacji państwa i społeczeństwa, a druga określa powinności władzy w sferze polityki socjalnej. Oba wyróżnione typy sprawiedliwości są uzasadnieniem dla lewicowej równości.

Przeciwwartością równości jest naturalna nierówność, należąca do systemu aksjologicznego prawicy. Zgodnie z nią przyjmuje się, że ludzie są naturalnie odmienni i niepowtarzalni, a istnienie różnic jest warunkiem koniecznym dla rozwoju indywidualnego i społecznego⁷. Lewicowa równość jest postrzegana jako „narzucanie wizji społeczeństwa jako monolitu, bez wzięcia pod uwagę negatywnych i pozytywnych różnic między ludźmi”⁸. Logiczną konsekwencją akceptacji nierówności społecznych (które powodują powstawanie hierarchii społecznej) jest elitaryzm⁹.

Równość jest dopuszczana wyłącznie na poziomie formalnym i polega na uznaniu, że „wszyscy ludzie są równi wobec Boga i prawa”. Co prawda jednostki podlegają normom prawnym na takich samych zasa-

ków do kształtowania się tak czy inaczej nazywanych ruchów lewicowych”. M. Szyszkowska, *Lewicowość w XXI wieku*, Warszawa 2004, s. 18–19.

⁵ J. Rawls, *Teoria sprawiedliwości*, Warszawa 2009, s. 43–44.

⁶ *Ibidem*, s. 45.

⁷ J. Reykowski, *Trzecia Rzeczpospolita a lewica [w:] Projekt dla Polski. Perspektywa lewicowa*, red. J. Reykowski, Warszawa 2011, s. 36.

⁸ M.J. Chodakiewicz, *O prawicy i lewicy*, Warszawa–Gdańsk 2013, s. 25.

⁹ Elitaryzm polega na przypisywaniu określonym grupom społecznym (kiedyś arystokracji) atrybutów pozwalających na zajmowanie się sprawami publicznymi.

dach, jednak prawo może też utrzymywać nierówności między nimi, co jest akceptowane¹⁰. W konsekwencji równość formalna nie ma odniesienia do lewicowego postulatu równouprawnienia wyrażanego dążeniem do faktycznego zwiększenia zakresu podmiotowości dyskryminowanych¹¹. Nierówność jest (podobnie jak w przypadku równości) uzasadniana sprawiedliwością, lecz sposób jej interpretacji jest zupełnie inny niż w ujęciu lewicowym – pravicowa sprawiedliwość ma pochodzenie naturalne. Obniżanie podatków dla najbogatszych próbuje się uzasadniać, wskazując, że nie jest rzeczą sprawiedliwą, żeby osoby najbardziej twórcze i pracowite oddawały znaczną część swoich dochodów na rzecz innych (w przypadku światopoglądu lewicy zgodnie ze sprawiedliwością dystrybucyjną najbogatsi powinni ponosić większe koszty reform)¹².

Trzeba zaznaczyć, że konflikt pary równość – nierówność jest sytuacją, która implikuje powstawanie wartości centrum. O ile konflikt jest naturalną konsekwencją rywalizacji o równość lub nierówność, to centrum jest zorientowane na tworzenie rozwiązań, które ten spór eliminują. W programach politycznych niektóre rozwiązania są nastawione na kompromis i budowane w opozycji do koncepcji lewicowych i pravicowych, z tego powodu analiza jakościowa powinna uwzględniać także trzecią perspektywę – centrum.

Drugim etapem analizy jakościowej będzie przybliżenie kontekstu, w jakim w programach odnoszono się do równości. Jeśli chodzi o dokument Konfederacji, nie odnajdziemy w nim jakiegokolwiek nawiązania do równości, tylko zapowiedź przywrócenia naturalnej nierówności. Ma to się odbyć w drodze ograniczania wydatków państwa, „Co też będziemy czynić, redukując liczbę zbędnych urzędów i rządowych agencji, blokując korupcję

¹⁰ Równość formalna polega na tym, że jednostkom przysługują te same prawa i wolności, chociaż w rzeczywistości posiadają różne talenty i predyspozycje. I. Jakubowska-Branicka, *Wolność i jej granice a prawa człowieka – spór o zasady współczesnej demokracji liberalnej* [w:] *Wolność i władza w życiu publicznym*, red. W. Zuziak, J. Mysona-Byrska, Kraków 2008, s. 36.

¹¹ W światopoglądzie lewicy formalne równouprawnienie nie jest wystarczające, ponieważ nierówności w sensie materialnym wznoszą się. *Krytyki politycznej przewodnik lewicy. Idee, daty i fakty, pytania i odpowiedzi*, Warszawa 2007, s. 22.

¹² Jest to przykład Krystyny Skarzyńskiej. K. Skarzyńska, *Człowiek a polityka. Zarys psychologii politycznej*, Warszawa 2005, s. 94. W przypadku chrześcijańskiej demokracji i personalizmu sprawiedliwość jest inaczej interpretowana – punktem wyjścia jest godność człowieka. W personalizmie sprawiedliwość nie jest cechą instytucji publicznych jak w przypadku koncepcji Johna Rawlsa, tylko cnotą (postawą) człowieka. A. Krzynówek-Arndt, *Liberalizm polityczny, komunitaryzm, personalizm – trzy wersje dociekań nad sprawiedliwością społeczną* [w:] *Sprawiedliwość społeczna w polityce polskiej*, red. W. Arndt, S. Bober, Kraków 2016, s. 74–75.

i marnotrawstwo publicznych pieniędzy na zbędne działania i projekty, a także likwidując partykularne ulgi i przywileje podatkowe”¹³.

W programie Polskiego Stronnictwa Ludowego – Koalicji Polskiej odniesienia do równości pojawiły się w kilku kontekstach¹⁴. W pierwszej kolejności objęły postulat wyrównywania szans grupy społecznej rolników w stosunku do rolników z innych państw, co dotyczyło zrównania wysokości dopłat bezpośrednich (uzasadnienie równości sprawiedliwością dystrybucyjną). Inaczej wypowiedziano się na temat usług publicznych, które powinny być powszechne, dostępne dla wszystkich grup społecznych na zasadzie równego traktowania (równość szans, równość wobec prawa). Państwo powinno przeciwdziałać wykluczeniu ze społeczeństwa osób niepełnosprawnych (sprawiedliwość proceduralna). Kolejnym aspektem rozwiązań opartych na równości było równoważenie rozwoju – przedstawiono ideę niwelowania różnic między miastem a wsią, a także konieczność położenia nacisku na rozwój peryferii. Reasumując, równość w propozycjach PSL – Koalicji Polskiej to głównie równe traktowanie, wyrównywanie szans i zrównoważony rozwój, co wskazuje na podejście do równości głównie w sposób centrowy, charakterystyczny dla ludowców, z przechyleniem w kierunku lewicowej redystrybucji w przypadku subsydiowania rolnictwa.

W dokumencie Lewicy¹⁵ równość miała kilka odniesień. Po pierwsze, dotyczyła działań antidyskryminacyjnych w różnych sferach życia ze względu na płeć. Takim postulatem było wprowadzenie „realnych mechanizmów zrównujących zarobki mężczyzn i kobiet” (równość uzasadniana sprawiedliwością proceduralną). Po drugie, równość miała być urzeczywistniana w drodze wprowadzenia instytucji związków partnerskich, a więc poprzez upodmiotowienie osób tej samej płci na gruncie prawa (sprawiedliwość proceduralna). W programie pojawiła się idea przeniesienia części urzędów centralnych do mniejszych miast na obszarze kraju, co wyjaśniano koniecznością dążenia do zrównoważonego rozwoju miast. Zaproponowano wprowadzenie gwarantowanej emerytury minimalnej (sprawiedliwość dystrybucyjna).

W przypadku Koalicji Obywatelskiej równość pojawiła się w postaci równości szans, co dotyczyło dostępu do edukacji¹⁶. Wartość była też

¹³ *Polska dla Ciebie. Program wyborczy Konfederacji*, Konfederacja, <https://konfederacja.pl> (12.05.2021).

¹⁴ *Łączymy Polaków – Koalicja Polska. Program wyborczy 2019*, Koalicja Polska, <https://koalicjapolska.com.pl> (22.01.2022).

¹⁵ *Polska jutra. Główne postulaty Lewicy*, Lewica, <https://klub-lewica.org.pl> (1.12.2021).

¹⁶ *Twoja Polska. Program Koalicji Obywatelskiej*, Platforma Obywatelska, <https://platforma.org> (21.01.2022).

postrzegana jako pożądany atrybut polityki państwa, jako swego rodzaju prawo każdego obywatela do bycia traktowanym w sposób jednakowy („wszyscy jesteśmy równymi obywatelami jednej Ojczyzny bez względu na poglądy polityczne, aktywność religijną, miejsce zamieszkania i poziom zamożności” – uzasadnienie sprawiedliwością proceduralną). Równe powinny być zarobki kobiet i mężczyzn zatrudnianych na tych samych stanowiskach (ponownie sprawiedliwość proceduralna). Koalicja chciała walczyć z wykluczeniem energetycznym spowodowanym ubóstwem, a także wykluczeniem z życia społecznego osób niepełnosprawnych oraz seniorów (sprawiedliwość dystrybucyjna i proceduralna). W tym celu zamierzano wykorzystać nowe narzędzia, włączając w to Internet.

Dokument przedstawiony przez PiS zawierał odrębną część poświęconą równości. Podkreślano rozumienie tej wartości jako „równości człowieczeństwa” oraz równości praw i obowiązków¹⁷ (formalna równość wobec prawa). Zaznaczano, że takie ujęcie nie oznacza akceptacji ideologii, zgodnie z którą „każdy wybór jest równie dobry, a każdy styl życia godny równej pochwały” (równość uzasadniana w odniesieniu do innych wartości pravicowych, takich jak unitarny system wartości). W programie przedstawiono tę wartość także w kategoriach wyrównywania szans, co dotyczyło statusu społecznego (sprawiedliwość dystrybucyjna). Analizowaną wartość odnoszono do problemu nierówności kobiet i mężczyzn w środowisku pracy, opisując zjawisko „szklanego sufitu”, nierównych szans rozwoju zawodowego czy nierównych płac (sprawiedliwość proceduralna). W programie stwierdzano, że partia „prowadzi i będzie prowadzić politykę na rzecz najbardziej potrzebujących, zasypywać podziały społeczne, zwalczać fałszywie pojęty elitaryzm, działać przeciwko wykluczeniu różnych grup społecznych; szczególnie zaś dbać o odpowiednią pozycję kobiet w społeczeństwie” (sprawiedliwość proceduralna i jednocześnie dystrybucyjna)¹⁸.

Zakończenie

Podsumowując, można sformułować kilka wniosków. Po pierwsze, ilościowa analiza równości wskazała na obecność tej wartości w większości analizowanych programów partyjnych z 2019 roku – na pięć badanych dokumentów w czterech deklarowano równość. Po drugie, na pod-

¹⁷ *Polski model państwa dobrobytu. Program PiS 2019, Prawo i Sprawiedliwość*, <https://pis.org.pl> (10.05.2021).

¹⁸ *Polska dla Ciebie. Program wyborczy Konfederacji, Konfederacja*, <https://konfederacja.pl> (12.05.2021).

stawie rezultatów analizy jakościowej trzeba wskazać, że dokumenty partyjne w kilku kwestiach (przeciwdziałanie wykluczeniu osób starszych i niepełnosprawnych, problem nierówności płac kobiet i mężczyzn, zrównoważonego rozwoju) były do siebie zbliżone. Z kolei najważniejsze różnice dotyczyły uzasadnienia wyboru tej wartości. Konieczność dążenia do równości argumentowano w sposób zależny od autoidentyfikacji (lewicowej, prawicowej) i w odniesieniu do preferowanych wartości. Na przykład, PiS odwołało się nie tylko do sprawiedliwości proceduralnej i dystrybucyjnej, ale też do wartości południowych w ramach typów „umacnianie siebie” oraz „zachowawczość”, a w szczególności religii i etyki chrześcijańskiej. Po trzecie, analiza jakościowa jest istotnym uzupełnieniem ilościowej, ponieważ jest zorientowana na ustalenie tła (kontekstu) i postaw partii wobec poszczególnych wartości. Niekiedy o występowaniu wartości możemy wnioskować wyłącznie interpretując tekst programu, co pokazuje jeden z problemów badań aksjologicznych, i jednocześnie wagę podejścia jakościowego. Po czwarte, odnosząc się do głównej hipotezy sformułowanej we wstępie, widoczna jest interesująca prawidłowość dotycząca deklarowania równości i uzyskanego przez komitety wyniku w wyborach parlamentarnych w 2019 roku. PiS uzyskało w tej elekcji 43,59% głosów, Koalicja Obywatelska 27,40%, Sojusz Lewicy Demokratycznej 12,56%, Polskie Stronnictwo Ludowe 8,55%, a Konfederacja 6,81%¹⁹. Można zauważyć korelację między gradacją równości w analizowanych programach i uzyskanym przez komitety wynikiem. Można to tłumaczyć szerzej – stosunek komitetów do równości ma przełożenie na postrzeganie ich przez wyborców jako przychylnych (lub nie) idei państwa opiekuńczego. Mając na uwadze te wnioski, trzeba stwierdzić, że sformułowana we wstępie hipoteza znajduje potwierdzenie.

Bibliografia

- Chodakiewicz M. J., *O prawicy i lewicy*, Warszawa–Gdańsk 2013.
- Jakubowska-Branicka I., *Wolność i jej granice a prawa człowieka – spór o zasady współczesnej demokracji liberalnej* [w:] *Wolność i władza w życiu publicznym*, red. W. Zuziak, J. Mysona-Byrska, Kraków 2008.
- Krytyki politycznej przewodnik lewicy. Idee, daty i fakty, pytania i odpowiedzi*, Warszawa 2007.
- Krzynówek-Arndt A., *Liberalizm polityczny, komunitaryzm, personalizizm – trzy wersje dociekań nad sprawiedliwością społeczną* [w:] *Sprawiedliwość społeczna w polityce polskiej*, red. W. Arndt, S. Bober, Kraków 2016.

¹⁹ *Wyniki wyborów 2019 do Sejmu RP*, Państwowa Komisja Wyborcza, <https://pkw.gov.pl> (10.01.2022).

- Łączymy Polaków – Koalicja Polska. Program wyborczy 2019*, Koalicja Polska, <https://koalicjapolska.com.pl> (22.01.2022).
- Maj P., *Lewicowość, centrowość i prawicowość w nauce po polityce*, Rzeszów 2018.
- Polska dla Ciebie. Program wyborczy Konfederacji*, Konfederacja, <https://konfederacja.pl> (12.05.2021).
- Polska jutra. Główne postulaty Lewicy*, Lewica, <https://klub-lewica.org.pl> (1.12.2021).
- Polski model państwa dobrobytu. Program PiS 2019*, Prawo i Sprawiedliwość, <https://pis.org.pl> (10.05.2021).
- Rawls J., *Teoria sprawiedliwości*, Warszawa 2009.
- Reykowski J., *Trzecia Rzeczpospolita a lewica [w:] Projekt dla Polski. Perspektywa lewicowa*, red. J. Reykowski, Warszawa 2011.
- Skarżyńska K., *Człowiek a polityka. Zarys psychologii politycznej*, Warszawa 2005.
- Szyszkowska M., *Lewicowość w XXI wieku*, Warszawa 2004.
- Twoja Polska. Program Koalicji Obywatelskiej*, Platforma Obywatelska, <https://platforma.org> (21.01.2022).
- Wyniki wyborów 2019 do Sejmu RP*, Państwowa Komisja Wyborcza, <https://pkw.gov.pl> (10.01.2022).

Quantitative and qualitative analysis of equality in programs for victory groupings in the 2019 elections for the Sejm of the Republic of Poland

Abstract

The object of this article is to analyse the presence of the metavalue of equality in the agendas of the political parties that brought representatives to the Polish Parliament as a result of the 2019 elections. The aim is to determine the attitude of these groupings towards equality. The article has a parallel methodological aim, which is to demonstrate the possibility (and, at the same time, the necessity) of studying political values both quantitatively and qualitatively. This seems important in political science analysis, as establishing the attitudes of a given party towards values facilitates the positioning of that entity within party families or existing ideologies. The theoretical basis of the article is the circular metavalue model, supporting the analysis of the axiological layer in politics.

Keywords: equality, inequality, 2019 elections to the Sejm of the Republic of Poland, left, right